

користанні конкретних ситуацій самим викладачем, застосування ним відповідної методики аудиторної роботи з кейсами. Так, класичним варіантом моделі ситуаційного навчання є:

I етап — індивідуальне вивчення студентами тексту ситуації (як правило — позааудиторно);

II етап — постановка викладачем основних запитань по кейсу, вступне слово викладача;

III етап — розподіл студентів по малих групах (не більше 4—6 чоловік у кожній);

IV етап — робота студентів в складі малої групи;

V етап — презентація «рішень» кожної малої групи;

VI етап — загальна дискусія, запитання, виступи з місця;

VII етап — виступ викладача, його аналіз ситуації, підсумки.

(Всі інші моделі базуються на цій вихідній).

Крім цього, для ефективного використання кейсів необхідно, щоб були створені достатні організаційні умови:

- достатній час на ознайомлення з текстом кейсу, а значить більш глибоке знання інформації;

- достатній час для обговорення, щоб висновки були більш теоретично обґрунтованими, не поверховими;

- використання кейсів у комбінації з іншими активними методами, але не спонтанно, а у певній системі;

- бажано, щоб критична маса кейсів, що використовується в навчальному процесі, базувалася на місцевому матеріалі, який є відомим і для викладача, і для студента;

- і викладач, і студенти повинні усвідомити свою нову роль, місце в процесі навчання — кожний з них несе особисту відповідальність за якість та кінцевий результат навчання.

І. А. Балягіна, ст. викладач,

М. А. Богорад, ст. викладач
кафедра педагогіки та психології

НАВЧАННЯ МЕТОДОМ ДИСКУСІЇ, ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Одним з важливих напрямів реформування освіти є процес її гуманізації.

Гуманізація освіти означає відхід від авторитарної педагогіки з її ставленням до студентів як до пасивного об'єкта впливу

до діяльного спілкування викладачів і студентів як рівноправних суб'єктів навчального процесу. Результатом такої освіти є не стільки нагромадження студентами фактичних знань, скільки вміння розуміти, аналізувати, мислити, тобто формування самостійної творчої особистості, знання якої перетворюються на переконання, а потім стають основою її діяльності. Методи, за допомогою яких можна досягти таких результатів, увійшли в теорію навчання під назвою активних (або інтерактивних). Це досить великий арсенал ігрових методів (ділові, рольові, сюжетні ігри), метод малих груп, кейс-метод, мозковий штурм, конференція ідей, дискусія тощо.

Характерною рисою більшості з цих методів є наявність колективного (групового) обговорення проблем. Це дало підставу для викладачів Гарвардської школи бізнесу запропонувати методiku, основним елементом якої є групове обговорення під назвою НМД — (discussion teaching) — навчання методом дискусії. Так, наприклад, метод конкретних ситуацій (case studies), вважають вони, є одним із різновидів НМД.

Дійсно, основу роботи малих груп, обговорення кейсів, проведення мозкового штурму складає проведення дискусії-методу, який має багатовікову традицію і, здавалося б, не досить складну методiku проведення. Звернувшись до студентів IV курсу обліково-економічного факультету з питанням про те, які активні методи навчання застосовували викладачі університету і в яких вони брали участь, у відповідях найчастіше згадувався такий метод, як дискусія. Але що вразило при обговоренні ефективності застосування таких методів, так це те, що досить часто студенти критично ставляться до таких методів. «Була хороша дискусія, після якої нічого не залишилося в голові», «багато часу витратили, енергії, але результатів немає — викладач не поставив жодної оцінки. Для чого ж ми дискутували?». Ці коментарі, на нашу думку, показують, що навчання методом дискусії є одним з найскладніших особливо для викладачів. (Недарма в статтях викладачів тієї ж Гарвардської школи бізнесу цей метод часто називають «загадковим» і «невловимим»).

Викладач, який користується методикою НМД, виконує багато ролей: планує і керує обговоренням; він одночасно і модератор, і колега-студент, і суддя — в усіх цих ролях легко й заплутатися. Допомогою в ефективній роботі з застосуванням НМД можуть стати певні принципи, які склалися в результаті досвіду застосування цього методу.

1. Обговорення — це форма партнерських відносин. Викладач і студент в рівній мірі розділяють владу і відповідальність за процес навчання, а також вчать один у одного.

2. Група, в якій відбувається обговорення, повинна з окремих особистостей поступово перетворитися в спільноту, яка розділяє загальні цінності і прагне до спільної мети.

3. Співпрацюючи зі студентами, викладач може допомогти їм краще оволодіти матеріалом курсу.

4. НМД вимагає подвійної компетентності: вміння керувати і процесом, і змістом обговорення одночасно.

5. Обов'язково виділяйте заключний етап в дискусії (дайте по можливості більше часу на нього). Допоможіть студентам визначитись, про що саме вони дізналися за допомогою цієї дискусії, як вони зможуть використати набуті знання. Визначте основні критерії, за допомогою яких необхідно оцінити роботу учасників обговорення (наприклад, фізична присутність студента в аудиторії, може бути мінімальною мірою участі в дискусії).

М. І. Радченко, ст. викладач
кафедри психології та педагогіки

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ (психолого-педагогічний аспект)

На сучасному етапі прогресивні технології навчання пов'язані перш за все, з використанням комп'ютерних технологій та мережі Internet. Якісно новим видом навчання на базі комп'ютерних технологій стає дистанційне навчання (ДН), необхідність використання якого впливає зі зростаючого протиріччя між потребою суспільства в обсязі та різноманітності спектра освітніх послуг — з одного боку, та неможливістю задоволення цих потреб тільки за рахунок традиційних форм навчання — з іншого. ДН (Distance Learning, Distance Education) — це така форма навчання, основою якої є самостійна робота учня. Вона дозволяє навчатися у зручний для студента час та у віддаленому від викладача місці (тому дистанційне). Інколи цей тип навчання — це називають «освіта дорослих» (adult education). ДН широко застосовують у світовій системі освіти: центри ДН є при всіх університетах США, високий рівень розвитку цього типу навчання досягнутий у країнах Захід-